PROTOKOLL

Projekt	**Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering**
Teema	Avaliku väljapaneku järgne avalik arutelu
Kuupäev	23.09.2026, 17.30-20.00
Asukoht	MS Teams
Protokollija	Evelin Kuusik
Osalejad	Osavõtuaruandes (28 osalejat)

Päevakava **1. Ülevaade eelistuse kujunemisest**
2. Laekunud ettepanekutest ja vastustest
3. Mis saab edasi?
4. Küsimused, arutelu

Avaliku arutelu ettekandega saab tutvuda projekti kodulehel, https://riigiplaneering.ee/riigi-eriplaneeringud/eesti-lati-neljas-elektriuhendus/eesti-lati-neljanda-elektriuhenduse.

Arutelu

Küsimus: Kas Mägi-Kurdla piirkonnas, kus ühendus läheb maa pealt vee alla, on arvestatud Natura 2000 ala, linnukaitse, püsielupaikade ja ehitusaegse mõjuga. Minu kinnistu piirneb selle alaga ning ainus tee sinna kulgeb läbi minu kinnistu, mistõttu tekib küsimus ka ligipääsust ja teede võimalikust laiendamisest.

Marion Mets Skepast&Puhkim OÜ (edaspidi SKPK_1): Avalik kaardirakendus on leitav riigi planeeringute kodulehelt ning kaardil on näha looduskaitselised piirangud. Trassi asukohta otsides arvestati nende piirangutega.

Eike Riis Skepast&Puhkim OÜ (edaspidi SKPK_2): Piirkonnaga on tegeletud põhjalikult ning Natura alal asumine ei tähenda automaatselt ehituskeeldu. Mõju hindamisel on vaadatud kaitse-eesmärke, elupaigatüüpe ja kaitstavaid liike ning seatud ehitusaegsed leevendusmeetmed, sh piirangud lindude pesitsus- ja poegade kasvatamise ajal ning arvestamine talvituvate lindude kogunemisaladega. Maismaa kaablikoridori puhul on tingimus teha tööd võimalikult suures ulatuses suundpuurimisega, et kogu kaablikoridori ei kaevataks lahti.

Priit Heinla Elering AS (edaspidi Elering): Elering on sarnast taristut rajanud ka varem, sh Muhumaa ja Saaremaa ning Muhumaa ja mandri vahele, samuti Eesti ja Soome vahel. Paldiski-Inkoo suunalise toru puhul jälgiti nt setteid, ehitusaega ja kaitse-eeskirju ning hilisem keskkonnaseire ei näidanud pöördumatuid kahjustusi.

Küsimus: Miks ei võiks Mägi-Kurdla piirkonnas liikuda maismaal edasi Saareküla poole ja minna merre sealt, vältides laidude ja kaitstavate alade vahelt läbiminekut? Kuidas on planeeritud ligipääsetavus ja milline tehnika hakkab piirkonnas liikuma?

Elering: Ehitusaegsed juurdepääsuteed ja kasutatav tehnika selguvad täpsemalt projekteerimise käigus. Elering seab ehitajale tingimused, et ligipääsud oleksid töödeks sobivad ja kahjustused kõrvaldataks. Kui ehitaja seda ei tee, vastutab lõppkokkuvõttes Elering. Suur tehnika ei pruugi igas kohas vajalik olla. Näiteks Muhumaa ja Saaremaa vahelise 110 kV kaabli puhul kasutati kaabli paigaldamiseks väikepaati ning ehitustehnoloogia valitakse nii, et see oleks asukohas teostatav ja loodust säästev.

Küsimus: Kas Mägi-Kurdla alajaam vajab ehitusaluseks pinnaks umbes samasuurt maa-ala nagu teised põhivõrgu alajaamad? Analoogsed alajaamad, kus merekaabel alajaamas õhuliiniks üle läheb on Võiküla (1,4 ha) ja Orissaare (0,7 ha).

Elering: Planeeringus otsitakse Mägi-Kurdla alajaama jaoks kuni 6 ha suurust asukohta, kuid see ei tähenda, et kogu ala ehitatakse alajaamana välja. Alasse jäetakse varu võimalike tulevaste liitumiste ja näiteks liini või kaabli tagavara ladustamise jaoks.

SKPK_1: Planeeringus on alajaama alaks ette nähtud 300 x 200 m ehk 6 ha ning see annab projekteerimisel võimaluse alajaama paigutust täpsustada.

Ettepanek: Sellisel juhul mahuks Mägi-Kurdla alajaam riigi kinnistu (38601:003:0454) põõsastikuga kaetud alale (3 ha). Väärtuslikule põllumaale alajaama planeerimine/rajamine ei ole vajalik.

SKPK_1: Planeerijad vaatavad ettepaneku üle ja täpsustavad, kas alajaama on võimalik toodud põhjustel veel nihutada.

Küsimus: Kui kaugele peab kavandatava tuulepargi tuulik jääma elektriliinist või elektriliini kaitsevööndist? Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu raames kavandatav tuulepark asub Lihula lähedal.

Anni Konsap Skepast&Puhkim OÜ (edaspidi SKPK_3): Lähtutud on põhimõttest, mille järgi tuulik peaks paiknema õhuliinist 1,5 korda tuuliku masti kõrguse kaugusel. Kaugust arvestatakse õhuliinist, mitte kaitsevööndist.* Õhuliini täpne paiknemine koridori sees selgub projekteerimise käigus pärast riigi eriplaneeringu kehtestamist. Kui tuulepargi detailne lahendus valmib varem, saab riigi eriplaneeringus seada asukohapõhiseid projekteerimistingimusi, millega tuleb arvestada.

Kommentaar: Koostöö huvides edastab Utilitas enne kooskõlastusringi oma lahenduse Anni Konsapile ja Priit Heinlale, et saada tagasisidet, kas lahendus on Eleringi ja planeeringu vaatest sobiv.

Ettepanek: Planeeringu leheküljele võiks panna näidise arvutuskäigust, kuidas kujuneb kompenseeritava metsamaa väärtus. Kindlasti kajastada ka olukorda, kui raadatakse noorendik, kust likviidset puitu ei raadamisel ei teki.

SKPK_1: See info saab koos Eleringiga planeeringu kodulehele lisatud.

Küsimus: Millised mastid tulevad ning kuidas tagatakse, et kui liini telg jääb paika, ei tule liin elamule lähemale?

SKPK_3: Kõnealune asukoht on teada ja ettepanekut on kaalutud. Planeeringulahenduses töötatakse välja võimalus, et olemasoleva liinikoridori kasutamisel laienetaks ainult ühes suunas, mitte võrdselt mõlemale poole, et elamule mitte lähemale tulla.

Elering: Mastitüüpe planeeringu raames ei otsustata. Elering töötab välja uusi maste, mis oleksid vandaali-, ilmastiku- ja välismõjudele vastupidavamad, kuid täpne mastitüüp selgub hiljem ja võib sõltuda ka maa kasutusest ning kokkulepetest.

Küsimus: Kellega ja millal lepitakse kokku maakaabli täpne asukoht, kui planeeringu kaardil on nähtav lai trassikoridor ning täpne kaabli asukoht selgub projekteerimisel. Soovin kaablit võimalikult katastri piiri ja tee poole, mitte elamule lähemale.

SKPK_1: Kui kinnistu kohta on konkreetne ettepanek, saab kuni käesoleva kuu lõpuni esitada ettepaneku aadressile info@mkm.ee ning seejärel saame üle vaadata, kas trassikoridori on võimalik veel nihutada. Elering peab kokkuleppe sõlmimisel maaomanikuga täpselt kokku leppima ja arusaadavaks tegema, kuhu kaabel tuleb.

Elering: Maaomanikega sõlmitakse notariaalsed isikliku kasutusõiguse lepingud ning kitsenduse märge kantakse kinnistusraamatusse. Lepingus saab kokku leppida täpse kitsenduse asukoha ja lisatingimused, näiteks juurdepääsu kasutamise, ehitustehnika liikumise või tööde järgsed taastamistingimused.

SKPK_3: Planeeringus on üldpõhimõttena sees nõue leida projekteerimisel lahendus, mis viib trassi elamutest võimalikult kaugele. Asukohapõhised tingimused seatakse vajadusel eraldi.

Küsimus: Olen oma soovi kirjalikult esitanud, kuid ei näe kaardirakenduses, et joon oleks nihutatud. Kuidas saan enne kehtestamist veenduda, et sooviga on arvestatud?

SKPK_1: Kaardil on jätkuvalt nähtav trassikoridor koos nihutamisruumiga ning täpset kaabli asukohta ei saa selles etapis lõplikult paika panna, sest projekteerimisel võivad selguda geoloogia ja tehnilised asjaolud. Kinnistupõhised tingimused saab sõnaliselt lisada planeeringu seletuskirja.

Ettepanek: Koosoleku memos või protokollis võiks kirjas olla kontaktid, et osalejad saaksid planeeringu meeskonnaga ühendust võtta ega peaks oma küsimusi uuesti seletama.

SKPK_1: Konkreetseid ettepanekuid oodatakse kuu lõpuni aadressile info@mkm.ee ning vajadusel saab kirjutada Monika Korolkovile või pöörduda minu, Marion Metsa, poole SKPK kodulehel toodud kontaktide kaudu.

Küsimus: Kas merekaabli maaletulekul Mägi-Kurdla piirkonnas tekib nähtav üleminekupunkt või läheb kaabel sujuvalt merepõhjast maa sisse? Kui invasiivne on tööde tehnika ümbruskonnale?

Elering: Eleringil on olemas kohti, kus merekaabel läheb maakaabliks üle ning midagi olulist nähtavat ei jää. Kui on vaja üleminekumuhvi, tehakse selleks maa-alune vundament ning looduses jääb näha üksnes kaevuluuk. Kui kaabel läheb üle õhuliiniks, on selleks ette nähtud alajaam, mis asub rannast ligikaudu 3 km kaugusel. Kaabli maismaaosas on eritingimus kasutada võimalikult palju suundpuurimist ning hea geoloogia korral on tavalised 400-500 m pikkused lõigud, kus kraavi ei kaevata.

Küsimus: Kas on õige arusaam, et kui Euroopa Liit ühendust ei toeta, siis ühendust ei tule?

Elering: Suure tõenäosusega jah, sest ilma Euroopa Liidu toetuseta oleks ühendus liiga kallis.

Küsimus: Millal oodatakse vastust liini tasuvusanalüüsi või investeerimisotsuse kohta?

Elering: Tasuvusanalüüsi osas oodatakse vastust tõenäoliselt Konkurentsiametilt kümnendi lõpuks ning lõplik otsus tehakse eeldatavalt aastate 2031 ja 2033 vahel.

Kommentaar: Piirangud seatakse maale umbes viieks või enamaks aastaks teadmata, kas liin üldse tuleb.

Elering: Kasutusõiguse lepingud planeeritakse sõlmida nii, et pärast lepingu sõlmimist ei ole piirang enam nii lai kui planeeringukoridor. Kui investeeringut ei tehta, ei pea maaomanik kasutusõiguse tasu tagasi maksma.

Küsimus: Mis on kasutusõiguse tasu?

SKPK_1: Kasutusõiguse tasu makstakse lepingu sõlmimisel maa kasutamise õiguse eest elektriühenduse rajamiseks. Põllumaal on hüvitis 33% maa turuväärtusest ning elamu-, äri- ja metsamaal 100% kitsenduse alla jäävast maa turuväärtusest. Metsamaal hüvitatakse lisaks ühe raieringi tulu.

Küsimus: Kui kiiresti kantakse raha üle pärast lepingu sõlmimist ning kas raha makstakse ka siis, kui kogu trassi ulatuses ei ole veel lepinguid sõlmitud?

Elering: Notariaalse lepingu puhul kantakse raha notari kontole ja notar kannab selle tõenäoliselt mõne päeva jooksul edasi. Tasu makstakse välja neile, kellega leping on sõlmitud, ka siis, kui kogu trassi ulatuses ei ole kõik kasutusõiguse lepingud veel sõlmitud.

Küsimus: Miks ei ole mindud Käru piirkonnas trassiga rohkem riigimaadele lähemale?

SKPK_3: Kõnealuses asukohas tähendaks põhja poole liikumine looduskaitsealale sisenemist.

Kommentaar: Looduskaitsealadest minnakse ka mujal läbi. Soovin konkreetset asukohapõhist arutelu, kuidas vältida eraomandite läbimist.

Arvamus: Minu kinnistu kõrval on samuti riigimaa. Varasem kogemus kohaliku omavalitsusega on tekitanud kartuse, et tee hoolduse või laiendamise puhul eelistatakse riigi omandit eraomandi arvelt hoida.

SKPK_1: Planeeringulahenduse joonistamisel oli põhimõte eelistada riigimaid ning kus võimalik, püüti trass joonistada riigimaale. Konkreetse kinnistu ettepaneku saab veel esitada.

Küsimus: Käru-Lungu kandis, kus liin läheb läbi kinnistu keskosa. Soovin liini nihutada tee poole. Varasem vastus oli seotud tee äärde nihutamisel tuulepargi lähedusega, kuid minu teada on tuulepargi ala muutunud.

SKPK_1: Kinnistupõhised küsimused vaadatakse pärast üldiste küsimuste lõppu eraldi.

Küsimus: Kas majanduslikke arvutusi tehakse ka selliste eelistuste kohta nagu riigimaade kasutamine ja hoonetest võimalikult kaugele hoidmine? Kas on olemas eurodes väljendatud rusikareegel, millal loobutakse riigimaa kasutamisest ja minnakse eramaale?

SKPK_1: Planeeringu kodulehel on olemas majandusmõju hinnang lõikude kaupa, kuid ruumiotsuseid ei tehta ainult majandusliku ja rahalise võrdluse alusel. Otsused tehakse sotsiaalsete, looduslike, kultuuriliste ja majanduslike kriteeriumide koosmõjus.

SKPK_3: Kui valikus on riigimaa ja eramaa, ei ole valik seotud rahasummaga, vaid maakasutusega, ning võimalusel eelistatakse riigimaad. Riigimaal on sageli looduskaitselised piirangud, mis võivad trassikoridori sinna joonistamise välistada.

Elering: Eleringi jaoks on samuti eelistatud riigimaa, sest riigile ei pea Elering kompensatsiooni maksma. Seetõttu on Eleringi jaoks riigimaa kasutamine alati odavam.

*Vea parandus (saadetud OÜ-le Utilitas Wind 28.09.2026 e-kirjaga):

Planeeringulahenduses ei ole me ühtset printsiipi kohaldanud. Oleme tuulealadest püüdnud võimalikult mööda minna, arvestades ka teisi kaasnevaid piiranguid. Möödaminekute kavandamisel oleme arvestanud ka tuulealade õigusliku staatusega - kas see on kehtestatud planeering või alles algatatud vmt.